

HATODIK ÉVFOLYAMUNK.

Kedves hűveink! Az újesztendő küszöbén állva, jövő év folyamunkról óhajtottunk veletek egyet-mást közölni. Teszszük ezt annak a viszonynak bizalmaságával, mely régi jó ismeretség folytán szilárdult meg közöttünk.

Hatodszor kopogtat be majd hozzátok ezúttal a *Tanulók Lapja*. Fogadjátok most is, mint szív szerint való jóbarátot, mint kedves tanácsadót, ki gyönyörködtetni és tanulságot adni akar, ki gondolatokat ébreszt és irányokat jelöl elétek!

Haladunk irányunk régi nyomain, friss erővel és új, meglepő eszközökkel. Szemünk egyre ott lesz az ifjúság mozgalmas életén és időnk változatos folyásán, meg tudván lelmi ama kapcsolatokat, melyek a kötetet egybefűzik. Nem akarunk merőben holt olvasmány-tömeget adni, de igenis eleven, aktuális folyóiratot, mely a szó legszorosabb értelmében a magyar ifjúság szaklapja!

Lapunk anyagi részéről hazánk első irodalmi intézete, a *Franklin-Társulat* gondoskodik. Hogy mit nyújtottunk az 1898. évben, arról az egész, egy kötetű fűzött évfolyam tanúskodik. Forgassa ezt végig bárki, el kell mondania, hogy ily kiállítás és illusztrálás nem adott még ifjúsági lap Magyarországon! A hatodik évfolyam e tekintetben sem marad az ötödik mögött.

Programmunkról szólván, első renden új intézményünkről kell megemlékeznünk, melynek élvezetében előfizetőink mihamar részesülni fognak.

A Diákok Világpostája

már mint eszme, nagy sensatiót keltett hűveink közt. Tudakozódó leveleikben az elragadtatás hangján írnak erről. Most már közel az időpont, hogy külföldi kollégáikkal a mi révünkön levelezhetnek és így az idegen nyelvekben tökéletesíthetik magukat. Néhány nappal ezelőtt mentek szét e tárgyban leveleink Anglia, Franciaország és Németország jeles középiskoláinak igazgatóihoz. Most várjuk az eredményt, mely széles körök érdeklődésére tarthat számot.

Érdekesebbnél érdekesebb olvasmányok várják a közlés sorát. Nevezzük meg mindenekelőtt *Verne Gyulának* legújabb alkotását, melynek címe

A felséges Orinoco.

A *Cynthia* hajótöröttjé-nek és a *Jégsphynx*-nek méltó társa lesz ez és szintén a mi lapunkban lát először napvilágot magyarul, *Roux*-nak szép illusztrációival.

Vele együtt kezdjük meg *Tevelé Mihálynak*

Bárányfelhők

ezimű megható elbeszélését, szép képekkel. Említsük meg, hogy *Gaal Mózes*, a magyar ifjúság kedves írója

érdekesítő diákregényt irt a *Tanulók Lapja* számára, melynek címe

A kenyér és becsület.

Solymossy Sándortól, a «Nagykőrösi királyjárók» és «Gellért püspök» előttek jól ismert szerzőjétől pedig ismét történelmi elbeszélést fogunk hozni.

Eszthetikai és irodalomtörténeti fejtegetéseket bőségesen közlünk, nagy súlyt helyezünk természet-tudományi rovatunkra, e mellett pedig — felkarolva a hasábjainkon annyiszor tárgyalt mozgalmat — *művészeti* rovatot nyitunk. Nem feledkezünk meg végül *irányezikkek*ről sem, ezen ifjúsági «vezérezikkekéről», melyek annyi irányeszmét vetettek föl és hirtettek el a diákság közt.

Mindjárt az év elején az eddigieknél nagyobb-szabású

irodalmi pályázatot

hirdetünk, értékes könyvjutalmakkal, nemes vetélkedésre szólítván az ifjakat.

«Az iskola világából» nevet viselő rovatunk ezentúl is hű tükre lesz az ifjúság szellemi életének, az önképzőkörök tevékenységének. «*Fejtörő*» feladatokat minden szám ad fel; a megfejtők közt értékes könyvet sorsolunk ki. Szorgalmas önképzőköri tudósítóink szintén könyvjutalmakban részesülnek. A pályázati jutalmakkal együtt kiadóhivatalunk ez évben mintegy 100 jutalomkönyvet küldött szét előfizetőink közt, közel 300 forint értékben.

«*Szerkesztői telefon*»-unk mindenféle kérdésekre szíves-örömet ad felvilágosítást.

Kedves hűveink! Kérünk benneteket, karoljátok fel a *Tanulók Lapját* továbbra is szeretettel és lelkesedéssel! Pártoljátok oly mértékben, mint a külföldi ifjúság teszi azt a maga lapjaival, melyeknél a *Tanulók Lapja* bizony jelen állapotában nincs alacsonyabb színvonalon! *Mutogassatok, ismertessétek ott, a hol talán még nem ismerik, juttassátok be ifjúsági egyesületeitekbe, önképzőköröitekbe, hangszülőzötök, hogy ez a magyar ifjúság igazi orgánuma és egyetlen számottevő lapja! Toborozzatok új előfizetőket: buzgalmatokat anyagilag meghálálja a kiadóhivatal és erkölcsileg a szerkesztőség, mely a fokozódó pártolás hatása alatt mindent elkövet, hogy szépét, újat, hasznosat adjon. A *Tanulók Lapja* ára — a negyedévi 1 frt 20 kr. — valóban oly olcsóra van szabva, hogy a szegénysorsú ifjú is megrendelheti a Franklin-Társulatnál.*

Jó szívből köszöntünk benneteket és veletek együtt azt kiáltjuk: «Fel a munkára!»

A *Tanulók Lapja* szerkesztősége.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjúsági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	SZERKESZTI	SZERKESZTŐSÉG:
Negyed évre... 1 frt 20 kr.	D: RUPP KORNÉL	Budapest, IX., Soroksári-u. 31.
Fél évre ... 2 frt 40 kr.	főgymnasiaumi tanár.	KIADÓHIVATAL:
Egész évre ... 4 frt 80 kr.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.	Budapest, IV., Egyetem-utca 4.
Mejelenik minden vasárnap.		Kéziratokat nem adunk vissza.

KARÁCSONY ÜNNEPE.

Rideg téli éjszakán ünnepli a kereszténység annak születését, a ki a szeretet melegével felolvasztá az emberi szívek jégkérget; midőn a hózivatar dühöng s a fagyos szél szeszélyes alakokat rajzol az ablaktáblákra, visszaidézzük lelkünkbe az angyalok énekét: «*Dicsőség a magasságban Istennek és békesség a földön a jóakarátú embereknek!*» És magunk előtt látjuk a szegényes istállóban Őt, a ki már születésével hirdeti a legnagyobb, leglélekelőbb eszmét: a szeretetet, szabadságot, egyenlőséget. Az emberiség iránt való szeretetből született, hogy az embereket önző szenvedélyeiktől megtisztítva testvérekké, szabadokká, egyenlőkké tegye. Megszüntette a régi átkot s a legszentebb eszmék áldását önté az emberiségre.

Az emberiség azonban fájdalom, még mindig nem tagadta el ezeket az ajándékokat. Az emberek szeretete még mindig nagyon szűk körre, legtöbbször saját édes énjükre vonatkozik; a szabadságot a szenvedélyek féktelen uralmában találják; az egyenlőség, hogy az ember embertársát is hozzá hasonló embernek tekintse, még mindig a rajongó idealisták hő óhajta. Az igaz szabadság, egyenlőség, testvériség a szív nemességén alapul, azért hirdeti az angyalok kara is a *békél* csak a jóakarátú embereknek. A szív nemessége adja meg a léleknek a meggyőződés szilárdságát, mely kész vértanúságot szenvedni; ez adja meg a becsületérzést, hogy az ember később legyen éhen halni, mint bűnt elkövetni; ez önti a szívbe a szeretet hevét, melytől az egyenlően dobog minden embertársáért, szóval: ez teszi az embert emberré.

Manapság a külső béke palástja alatt az emberiségben iszonyú belső háború dúl. Ez a háború a

léteért... Ez vetkőzteti ki az embert emberi méltóságából s az embereket egymás ellen uszítja, mint ragadozó vadakat, a zsákmányért. Fent és lent csak az eszkimó esdeklését halljuk Ádámhoz:

Ha isten vagy, tegyed,
Könyörgök, hogy kevesb ember legyen
S több foka.

Vajjon e szennyes küzdelem árjából, a küzdő szenvedélyek viharából megmenekül-e, «*eljön-e Noé bárkája*, mely egy új világot zár magába?!» Igen! ha mindnyájunkat áthat az igaz ember-szeretet, mely különbséget nem tesz ember és ember között. Mindnyájunknak küzdenünk kell «*erőnk szerint a legnemesbbekért*», mint Vörösmarty mondja.

E legnemesbbek az emberi erények, az emberi méltóság. Erre csak úgy emelkedünk, ha önzésünk felett uralkodik az önfeláldozó szeretet; az élvezetek rabságából kiszabadítjuk magunkat a tiszta szabadságra; a pénzszomj felett, mely a fehérek rabszolgaságát szüli, győz az egyenlőség és testvéri összetartás nemes érzete. Ekkor száll csak reánk az a békesség, a melyet karácson éjjelén az angyalok hirdettek.

Mi az emberi társadalom ez ideáljának megvalósulását aligha fogjuk megérni; de az ifjúságé a jövő, az ifjúság megérheti. Meg kell már most értenie, micsoda feladat várakozik reá az életben, micsoda harezra kell készülnie, hogy a maga szíve és az emberiség békéjét kiküzdhesse.

A ti szívetek, fiatal barátaim, legfogékonyabb a nemes érzelmek, a magasztos ideálok iránt. Szívetek telve szeretettel a család iránt, a melynek tagjai vagytok; a haza iránt, a mely most csak lelkesedést s később tetteket kíván tőletek; a haza földje iránt, a hol születettetek s hol mint férfiak munkálni fogtok; nemzetetek iránt s büsz-

keségtek, hogy magyarok vagytok; szívetek vonzódik a társakhoz, a kiktől az élet majd elvlaszt, vagy a kikkel majd szembeállít. Tartsátok meg, erősítsétek, tápláljátok e szeretetet szívetekben, hogy az mind hatalmasabbá válva, egykor majd lelkesedve, szívvel-lélekkel tudjátok *élni* családokért, hazátokért, nemzetetekért s az emberiségért. Legyen bátorságtok megküzdeni az előítéletekkel, a melyek a társadalmi osztályokat, születés, rang vagy vallási meggyőződésre hivatkozva, egymástól elválasztják. S csak úgy lesz erre bátorságtok, ha az emberben az embert tekintitek s tiszteletben tartjátok embertársaitok *igaz meggyőződését*, a képmutatást pedig kérlelhetetlenül leálczázzátok.

Ne felejtsetek soha, hogy nem lehet igaz hazafi, ki nem becsületes ember, s csak az a becsületes ember, a ki mint ember és polgára a hazának a maga hivatása körében, legjobb erői szerint megtette kötelességét még akkor is, mikor semmi kilátása jutalomra, semmi reménye az elismerésre nem lehet. Ne felejtsetek soha, hogy «a ki teljesítette kötelességét hazája iránt, lerótt tartozását az egész emberiség iránt».

Gondoljatok erre, gondoljatok a testvériségre, midőn meleg családi körben ünneplitek karácsonynak ünnepét; s midőn az ajándékokban gyönyörködtek, a melyeket szülőitek adnak nektek, zárjátok lelketekbe ezeket a nemes érzéseket és magasztos ideálokat, őrizzétek meg ezeket, mint a csaták viharába szálló férfi őri legdrágább amulettjét. *Koltai Virgil dr.*

A JÉG-SPHYNX.

Irta Jules Verne. Fordította Gaal Mózes.

West Jem a csónak közelében, a parton három hullát vett észre: Hedrne, Holt Márton és egy falklandi matróznak a hullája. A tizenhárom lázadó közül csak három vergődött el eddig, ezeket itt érte utól a halál. . . .

Vajjon mi történt a többi tizzel?

A partvidéket felkutattuk, de sehol sem találtunk semmit. Sem tüzhelynek, sem holmi hevenyében fogott tanyának. . . . A szerencsétlenek holttestét a tenger hullámai bizonyára elragadták.

Guy Vilmos úgy vélekedett, hogy a lázadók csónaka valamely jégtömbbe ütközött, és felfordult; tiz matróz beleveszett a tengerbe, hárman megmenekültek, s a partra jutva éhhalálnak lettek áldozataivá.

Két matrózt ott hagytunk ör gyanánt a Paracuta mellett, s mi többiek elindultunk, hogy egy kissé nagyobb távolságban nézzünk körül.

A sajátságos alaku, csaknem koromfekete sphinxhez közeledtünk, mintha az anyag, melyből állott, a sarkvidék klímája által oxydálódott volna.

Ekkor valami felvillant az agyamban. . . valami hipotézis, melynek alapján az eddig észlelt csodálatos tüneteményeket mind megmagyarázhattuk. . . .

— Mágnes! . . . kiálték fel, — a sphinx nem egyéb, mint mágnes-kő, melyben óriási vonzóerő van.

Csakugyan ez lehetett az oka annak, hogy a vastárgyakat úgy magához vonzotta; ez lehetett a csónak vesztének az okozója is. . . .

Elvitázhatatlan tény, hogy a sphinx-alaku hegyben mágneses erő van, ennek az erőnek a hatása nyilatkozott akkor is, midőn a «Paracuta»-n levő vastárgyakat magához vonzotta, s még előbb, mikor a «Halbrane» csónakját a szó szoros értelmében darabokra szedte.

Eleinte azt hittük, hogy a sark delejes erejével van dolgunk, de csakhamar elvetettük ezt a felfelvést. En e sajátságos jelenségnek a következőleg igyekeztem magyarázatát adni.

A passzátszelek a föld tengelyének vége felé állandóan hajtják a felhőket és párázatokat, melyek tele vannak elektromossággal; a sarkon ez a fluidum roppant mennyiségben felhalmozódik, s a föld nyeli el. Ez az oka az északi és déli fénynek is. Azt is mondják, — de bebizonyítani nem tudják, — hogy az északi sarkon a pozitív elektromosság óriási erővel sül ki; a déli sarkon viszont a negatív elektromosság működik. Nos tehát ez a sphinx itt az elektromos erő következtében roppant intenzív mágnessé változott, ehhez nem kellett egyéb csak az, hogy a sphinx gyomrában vasérc-ereknek kell lenniök.

Erre a magyarázatra — őszintén megvallom — én is csak ösztönszerűleg jutottam. Nézeteimet elmondottam társaimnak, s ők is természetes és okszerű magyarázatnak tekintették.

— Azt hiszem, bátran közeledhetünk a hegyhez — vélekedék Guy Len kapitány.

— Természetesen — felelém én.

— Ott . . . igen . . . ott . . .

Hogy ez a három rövid szó minő hatással volt reánk, azt én szóval el nem mondhatom. Mintha nem is Dirk Péter kétséggel és reménnyel vegyes kiáltása lett volna, hanem valami szellemajk túlvilági hangja. . . .

Dirk Péter a sphinxhez rohant, mintha ő is csupa vasból lett volna, s a mágnes titkos ereje ellenállhatatlanul vonzotta, nem ragadta volna magához. Mi pedig utána siettünk.

Minél inkább közeledtünk a hegy-szörnyeteghez, annál nagyobbak tűnt az fel, mintha szemünk láttára nőtt volna.

A hegy aljához ragadva találtuk mind azokat a vastárgyakat, melyeket a «Paracuta»-ból és a «Halbrane» csónakjából vonzott magához. Most már megértettük, hogy miért kellett a Hedrneék csónakjának a szirthez zúzódnia, . . . s milyen

szerencse volt, hogy a mi csónakunkon nem volt semmi vasszerkezet.

Arról persze szó sem lehetett, hogy vas-szerkezéseinket: a fegyvereket és késeket újra kézrekerítsük. Hurliguerly hasztalan igyekezett a kését elhúzni a mágnestől.

Azt talán mondanunk sem kell, hogy a sphinx talapzatához tapadva semmi egyéb tárgyat nem találtunk, csak azt, a mi a «Paracuta»-ról meg a «Halbrane»-ról kerülhetett oda. E mágneskoloszuszus közélébe, hogy is kerülhetett volna más hajó? . . .

West Jem figyelmeztetett minket, hogy Sphinx-földjén — így neveztük el a szigetet — nincs időnk sokáig vesztegelni, ha azt akarjuk, hogy még idején elérkezzünk ajégzónához.

Visszafelé indultunk a csónakhoz, s ime újra a mesztic kiáltása állított meg:

— Ott, . . . igen . . . ott! . . .

Közeledtünk a sphinx jobb lábához. . . . Ott térdelt Dirk Péter a földön, s mellette egy csupasz emberi holttest hevert. . . . esontkeményenyé fagyva; az enyészettől a hideg egészen megkímélte.

Hófehér haja és szakála volt, a körmei nagyra nőttek.

— Pym, . . . szegény Pym!

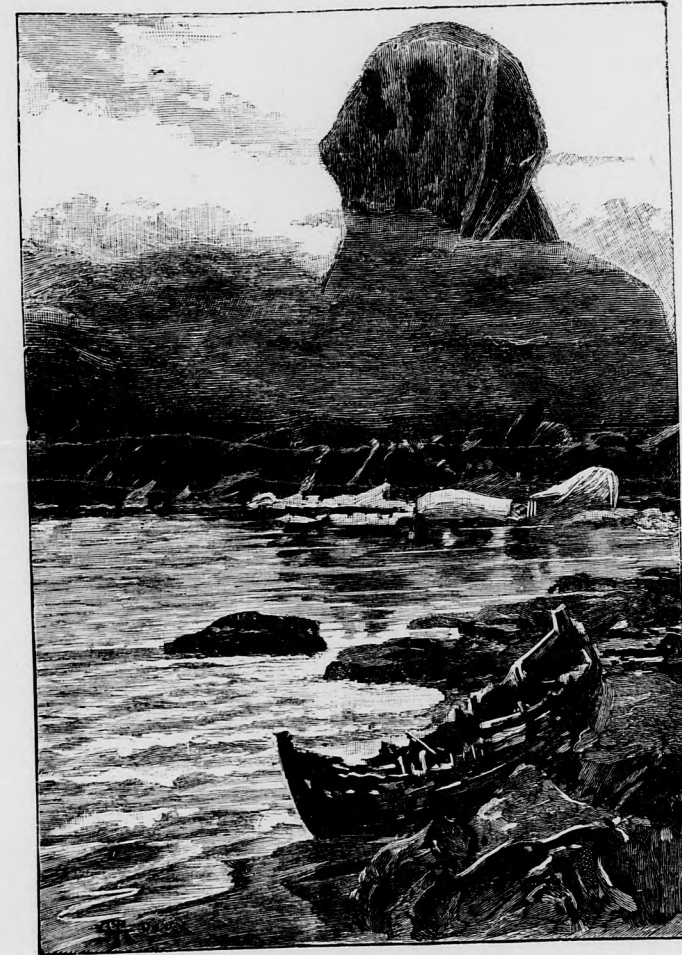
Lehajlott a hullához, megölelte. . . . meg akarta csokolni, fel akarta emelni, . . . de térde összerogyott. . . . és valami a szívébe markolt — holtan terült el szegény barátja mellett.

. . . És a hűséges mesztic ott maradt a szegény Pymmel együtt a «Sphinx-földjé»-n örökre.

XVI. FEJEZET.

Tizenkettő — hetven közül!

Aznap délután a «Paracuta» elhagyta «Sphinx-földjé»-t, melyet február 21-dike óta állandóan láttunk.

ÓRIÁSI SPHYNXHEZ HASONLÍTOTT.

A «Paracuta»-n Dirk Péter halála után csak tizenketten voltunk. A két hajó népségéből tizenketten maradtunk életben; mikor a «Jane» és a «Halbrane» útra keltek, a két hajón összesen hetven ember volt; harmincznyolcz az egyikén, harminczkettő a másikon.

A szél és a tenger árama kedvezett nekünk, s így elég gyorsan haladtunk előre, avagy ha szabad ezzel a kifejezéssel élnem: haza felé. Talán fölösleges is megjegyeznem, hogy szomorú sor-sunk volt, sokat szenvedtünk, éhezünk, s mikor a sarki tél vigasztalan sötétsége reánk borult, folytonos rettegésben éltünk, mert minduntalan az a veszély fenyegett, hogy valamely jégtuskó szilánkokká zúzza össze csónakunkat, s mi ott veszünk a tengerben. Minthogy az ár felé vitt, a sötétség némileg derengett, s néha a déli fény csodaszép tüneményének szemléletében is gyönyörködhetünk.

A káprázatos színekben ragyogó fénysugarak kévék alakjában, majd redőzetes függőnyt ábrázolva jelentek meg. A színek káprázatos változatosága — a tűzpirostól a smaragd-zöldig — ritka szép volt.

Ámde a napot, a napnak éltető fényét és melegét korántsem pótolhatta, s az örökös éjszakának nyomasztó, kínos hatását leküzdeni nem tudtuk. Halálos csüggettség szállja meg ilyenkor az ember lelkét.

Csak Hurliguerly és kedves, fekete arczú barátja Endicott nem vesztették el jó kedvüket és böles nyugalmukat; a csónakmester most is tréfálgatott, Endicott pedig gondoskodott arról, hogy míg van miből, együnk mindnyájan. West Jem, ez a viharedzett hajós is szembe szállott minden akadályal, a Guy testvérek pedig azon való örömlükben, hogy újra föllelték egymást.

néha ügyet sem vetettek azokra a veszélyekre, melyekben minduntalan forgott a «Paracuta.»

Különösen a derék Hurliguerlyt nem győzőm eléggé dicsérni, az ember megfélelkezett minden bajról, ha az ő biztató szavait hallotta:

— Meglátjátok, pajtasok, hogy mi az utolsó szál emberig szerencsésen haza érkezőnk, ... haza bizony ... Ha szerteszámba veszünk mindent, be kell vallanunk, hogy több szerenese ért minket, mint szerencsétlenség ... Igaz ugyan, hogy a «Halbrane» elveszett ... szegény «Halbrane» ... no de helyébe adott az Isten jég-hajót nekünk, derék, nagy jég-hajót, a mely pompásan elvitt a «Halbrane-földjé»-re; aztán a Gondviselés — áldassék érette — összehozott Guy Vilmosal és társaival ... Az áram és a szél még most is a mi malmunkra hajtják a vizet, ... ezután is csak legyünk jó reménységgel! Azt az egyet sajnálom legjobban, hogy Ausztráliában jutunk valahol partra, nem a Kerguelákon, hol a «Zöld Cormoran»-ban egy-két pohárka gint szívesen ürítenék Atkins gazdával, az ördögkötölte amerikaival!

Ez bizony Atkins gazdának is kedvére való lett volna, de hát ki tehetett róla!

Egy álló hétig haladtunk e kedvező körülmények között a megkezdett irányban tovább és csak márczius 21-dikén tüntek el «Halbrane-földjé»-nek körvonalai a távol ködében.

A tenger felszine ekkor már itt-ott fagyni kezdett. Utat kellett törnünk a vékony jég-retegen keresztül. A hőmérsék 15° 56' Celsius volt a fagypontra alul. Elég meleg ruhánk volt, de azért a hidegtől sokat kellett szenvednünk.

Az élelmiszerekből szerencsére még nem fogytunk ki, több hétre szóló készletünk volt: besózott hús, három zsák kétszersültünk, két tele hordó ginünk. Ha megszemjajztunk, jégdarabokat halasztunk ki a tengerből s azt szopogattuk.

Hat nappal utóbb, április 2-dikán végre eljutottunk a jégbástyáig, a tenger színe felett mintegy hét-nyolczszáz lábnyira emelkedett fel a jég. Az óriási jégbástyának sem nyugat, sem kelet felé nem láthattuk a végét. Ha nyílásra nem találunk valahol, a jó Isten tudja, hogy mihez fogunk.

A sors ingyenvaló kegyelméből találtunk a jég-bástyán egy helyütt rést ... Nem bántuk bármi történjék is velünk, merészen neki vágunk a rettenetes útnak. Minő ügyességre, bátorságra és éberségre volt a matrózoknak meg a kapitányoknak szükségök, hogy a tekervényes, kígyó-szerűleg kanyargó úton átjuthassunk. Soha eléggé meg nem köszönhetjük a két Guy testvérnek, West Jemnek és a csónakmesternek.

Végre valahára künn voltunk a déli nagy óceánon. A «Paracuta» erősen megsínylette ezt a vakmerő utat. Az oldaldeszák között több helyütt beszívargott a víz. A matrózok közül néhányan mindig abban fáradoztak, hogy a vizet kimerítsék.

Hasztalanul néztünk folyvást, minden irány-

ban kémlelve, hogy valamerről hajót pillantunk meg. Nem láttunk sehol ... sehol ...

Az óceán határtalan országában, a hullámok kényére bizva, egymaga bolyongott a «Paracuta», miként egy dióhéj ... Ezerötszáz tengeri mérföld távolságra a legközelebbi szigettől ... most, mikor a tél már javában megkezdődött ...

Most már az örökké reménykedő Hurliguerlynek is kezdett hova-tovább tündezni a reménye.

Április 6-dikán fogyatékán volt már az élelmiszereink. A szél nagyobb erővel kezdett fújni, s a csónak tánczolt a hullámok hátán ... minden perczen attól kellett félnünk, hogy fölfordul.

— Hajó!

Hallatszik a Hurliguerly kiáltása, a ki a csónak orrában állva, északkelet felé mutatott a kezével. A felszálló ködoszlop alján mintegy négy tengeri mérföld távolban közeledett egy hajó.

Minden módon jelt adtunk, s a hajón levők szerencsésen észrevettek minket. Vízre eresztették a nagy csónakot és felvettek minket.

A hajó neve «Tasman» volt, egy három árboczos amerikai hajó. Igaz emberséggel és szíves-séggel fogadtak minket. A kapitány olybá tekintette az angolokat, mintha testvérei lettek volna.

További útunk is ilyen szerencsés volt. Két hét múlva Melbourneban kötöttünk ki. Azoknak a matrózoknak, a kik még a «Halbrane» népsége közül életben maradtak, kifizettem az ígért jutalmat, melyre busásan reá szolgáltak.

Igy végződött ez a kalandos, rendkívüli utazás, mely sajnós, igen sok embernek az életébe került. Való igaz, hogy a déli sark mellett elhaladtunk, s a földteke másik felén folytattuk az útunkat: mindazonáltal meg kell jegyeznünk, hogy e vidéken még most is igen sok a megoldatlan kérdés.

Pym Arthur, az amerikai Poë Edgar által dicsőített ifjú hős mutatta meg nekünk az oda vezető utat. Imhol, kövessék mások is a példánkat, s kísértsek meg a «jég-sphinx»-tól kicsikarni a déli sarknak eddig ismeretlen titkát ...

FAGY.*

Dosztojevszki-től.

Nem láttatok még karácsonykor kis fiúkat, a kik utzaszerte koldulgatnak a dermesztő hidegben? Szinte nyárias a ruhájuk, nyakukba egy ócska czondra van kanyarítva és ott futkároznak a lábatok előtt, kívülről betanult, rimánkodó szavakat rebegve. Ti is fáztok és siettek jó meleg szobátokba; ezért mérgesen néztek a kolduscsemetékre, a mint előttek lábatlankodnak.

* Erdemes a legnagyobb orosz regényíró ezen meg-ható rajzát összehasonlítani Jókai hasonló tárgyú híres elbeszélésével. (Apját leütötte a hajókötél stb.)

A BÖLCSONÉL. — UJVÁRY IGNÁCZ FESTMÉNYE.

Sajnálatra méltók a szegény kicsikék nagyon . . . Ilyen fiúcskáról akarok én most beszélni; nem épen olyanról, a kit kéregetni küldenek, mert ő még igen kiesiny, hat esztendő, vagy még fiatalabb; de olyanról, a kit egy év, két év múlva bizonyosan már elküldöttek volna.

Kora reggel volt. Nyirkos, hideg pinczelyukban ébredt föl. Kabátkája vékony volt, didergett, majd megvette a hideg; lekuporodott a zugolyba és unalmában azzal töltötte az időt, hogy nézte, mint rebben ki fehéren lehellete a szájából . . . Azonban nagyon éhes volt . . . az órák pedig teltek, egyre teltek . . . ő pedig váltig oda-oda ment a vaczokhoz, hol beteg édes anyja feküdt; vékony volt a szalmája, mint a pép, vánkos helyett pedig valami rongyesomó volt a feje alatt. Minő sors vezette e helyre? Valószínűleg valami más városból jött ide fiával és itt hirtelen megbetegedett . . . Ünnepe van a küszöbön, ezért távoztak el a pinczelakás többi lakói; csak amott, a másik kuczkóban nyög köszvényétől kinezva egy nyolczvan éves asszony: ezelőtt valahol gyermekeket gondozott, most pedig magában haldoklik; nyögött és dörmögött és szidta a gyereket, úgy, hogy az közelébe sem mert jönni. Szomját még csak olthatta a ház kútjából, de enivalót sehol sem talált, még száraz kenyérhéjat sem; azért hát váltig odalépett az anyja vaczkához, hogy keltegesse őt. Az esthomályban úgy félt; az alkony már régóta leszállt; nekik nem volt még mécesük sem. Megsimogatta édes anyja arcát és csudálkozott, hogy meg se mozdul és hideg volt, mint a fal. Mily hideg van itt! gondolta magában, miközben keze a halott vállán nyugodott: mert hát meghalt szép csöndesen az asszony . . . Aztán, hogy fölmelegítse, ráfűjt a maga ujjacskáira és mikor sapkáját megtalálta a vaczkon, tapogatózva, halkán kiosont a pinczéből. Már korábban is kiment volna, de félt a lépcsőn attól a nagy kutyától, mely egész nap ugatott a szomszéd ajtaja mellett. Most már a kutya nem volt ott. A kicsike tehát az utczára rohant.

Nagy Isten, micsoda egy város! Ilyet még nem látott életében. Mily sötét volt az éj ama faluban, honnan ő jött, az egész utczasoron csak egy lámpa égett! Ott az alacsony faviskók ajtait elzárják, alkonyatkor már nem jár senki sem künn, mindenki behuzódik házába, csak a kutyák sereglenek össze — lehetnek százan, vagy talán ezren — hogy ugassanak és üvöltssenek éjhosszat. De ott oly meleg volt és adtak neki enivalót! Itt pedig . . . Űristen! csak egy falat kenyere volna, hogy csillapíthatná éhét! Mily zsi bongás,

mily lárma van itt szerteszéjjel! A nagy világosság, a sok ember, ló meg kocsi! A sebesen vágató paripák orrlukaiból csak úgy gomolyog a fehér pára, patkóik a puha havon át kopognak a kövön. És hogy tolakodik az a sok nép és . . . Űristen! hogy szeretne enni, ha csak egy árva falatot is! És hirtelen ujjacskáiba is belenyilallott a fájás.

Most megint egy utca jö, oh, mily széles! Itt szent, hogy legázolják egymást az emberek. Hogyan zajonganak, futnak, kocsiznak . . . és a fény, az a nagy fény! Mi ez? Oh, micsoda nagy üveg! az üveg mögött egy szoba! és a szobában egy fa, mely fölér egészen a tetőzetig — egy karácsonyfa, telised-teli aranyos papírkákkal és almákkal! A karácsonyfa körül bábuk és picizlovak fekszenek. A szobában gyermekek szaladgálnak, tiszták és takarosak . . . és nevetnek, játszanak, isznak és esznek. Ott egy lány tánczol egy fiúval, még pedig milyen szép lány! Muzsikálnak is, keresztülhallatszik az ablakon.

A szegény gyerek mindezt látja, ámul-bámul és nevet neki. Most azonban lába ujjai kezdenek fájni, kezeeskéi pedig egészen megvörösödnék, ujjait már nem bírja hajlítani és fájnak, ha mozdítja őket. Ekkor a fiú keserves sírásra fakad és tovább szalad. Egy másik ablakon át másik szobát lát, melyet karácsonyfák ékesítenek, asztalok vannak benne, az asztalokon pedig mindenféle lepény: mandolás lepény, vörös, sárga lepény; négy cziczomás dáma ül ottan . . . mindenkinek, a ki jó, lepényt adnak és az ajtó szakadatlanul tárul-zárul, annyi sok uraság jö be az utczáról! A kicsike az ajtóhoz lopózik, kinyitja, bemegy a szobába. Huh! hogyan rárivalkodnak, hogyan intenek neki, hogy takarodjék. A dámák közül az egyik gyorsan odalép hozzá, egy krajezárt nyom a tenyerébe és kitarja előtte az utczára az ajtót. Hogy megijed a kicsike! A krajezár leesik a földre; ő pedig nem hajlithatja meg gémberegett ujjacskáit, hogy megtartsa. Tovább szalad gyorsan — maga sem tudja, hová. Csak szalad, szalad és kezeeskéit melengeti.

De nini, mi az? Az emberek megállanak és tolakodnak, egy kirakatban három kis bábú van kiállítva, vörös és zöld köntösben, egészen úgy, mintha élnének. Egy öreg emberke széken ül és karját mozgatja, mintha böngön játszanék; két másik, mellette áll és apró hegedün tánczoltatja a vonót, fejceskéikkel taktusra biczcentgetnek, egymásra néznek, ajkaik mozognak, beszélnek, igazán beszélnek, csak az üveg miatt nem

hallani: A kicsike azt hiszi eleintén, hogy élnek, mikor azonban földerül előtte, hogy csak bábuk, nevetni kezd. Mióta él, nem látott még ilyen bábukat. Féligmeddig siróra áll a szája, de mikor a bábukra tekint, újból nevetésre válik a kedve.

Egyszerre csak úgy rémlik neki, hogy valaki hátulról megrántja kabátját és ime, egyszerre csak egy nagy, gonosz siheder áll mellette, ki fejére üt, ledobja sapkáját és gáncsot vet neki lábával. Földre zuhan. Az emberek kiabálnak. Ő ekkor megretten, fölugrik és fut, fut — maga sem tudja, hová — egy idegen udvarra és ott elrejtőzködik a földhalmozott farakásba. Itt sötét van, gondolja, itt nem akadnak rám. Összekuporodik, alig vévén lélegzetet aggodalmában . . . és egyszerre csak úgy megkönnyebbül, oly csodamódra megkönnyebbül. Kezei és lábai nem fájnak már, meleg hatja át testét, oly meleg, mintha kályha mellett ülne. És most még egyszer összerázkódik . . . elaludt. Mily jó itt aludni . . . itt fog egy darabig aludni és aztán ismét visszamegy a bábukhoz. És a mint álmában fölmerülnek előtte a bábuk, mosolyog a kis fiú . . . Szakasztott, mintha élnének . . . s míg a bábuk hegedülnek, úgy tetszik neki, mintha édes anyja altatónótát énekelne fölötte.

— Alszom, anyácskám. Oh, oly jó itt aludni.

— Jöjj velem a karácsonyfához, fiacskám — szól most egy szelid hang. — A kicsike azt hiszi, anyja szólítja, de nem — nem ő az. Valaki föléje hajlik és átöleli a sötétben. És micsoda fény ragyog előtte! Oh, milyen karácsonyfa! De nem, az nem karácsonyfa. Sohasem látott még ilyen fát. Minden csillog-villog, tündöklök és köröskörül csupa bábú. De nem, ezek fiúcskák és lányok, talpig fehérben, a kik hozzá repülnek, megcsókolják, magukkal viszik és ő is repül . . . Édes anyja reá néz és nyájasan mosolyog. Anyám! anyám! oh, mily jó itt, anyám! A gyermekek pedig újra megcsókolják, ő meg azokról a kirakat mögötti bábukról beszél nekik. Kik vagytok ti, fiúk? Kik vagytok ti, lányok? kérdi mosolyogva, enyelegve tőlük.

— Ez Krisztus karácsonyfája, felelnek ők neki. Ezen a napon Krisztus mindig karácsonyfát állít föl ama gyermekek számára, kiknek a földön nincs fájuk.

És a kicsike hallja, hogy ezen fiúk és lányok szinte olyan gyermekek voltak, mint ő. Némelyek meghaltak a hidegtől, mások az éhségtől, némelyek ütés-veréstől, mások, mert olyan betegségekben sem ápolták őket, melyekből a legcseké-

lyebb segély mellett fölgyógyultak volna. Most valamennyien itt vannak, valamennyien angyalok, mind Krisztusnál, a ki elénk tárja képeit és megáldja őket meg szegény anyáikat . . . É sa z anyák oldalt állanak, megismerik fiaikat és lányukat, hozzájuk futnak repesve, megcsókolják őket, letörlik könyeiket és kérik őket, hogy ne sirjanak, mert hisz itt oly jó . . .

Reggel a háziszolgák egy megfagyott kis gyermekhullát találtak a fa mögött.

Oroszból — ár.

PÁSZTOROK. KIRÁLYOK.

Karácsonyi himnus.

A boldogoknak édes ünnepén
Zendüljön ihletteljes hálaének,
A melyben részt vesz dúsgazdag és szegény
Nagy örömeben Jézus eljöttének.

Nagy örömeben ama Máriának,
Kinek szívét hét tör veré keresztül,
Ma még a szép reménynek napja támad
S a rózsza szirmán fényes harmat rezdül.

A rózsza szirmán, melynek tövisével
A most üdvözlött csecsemő fejére
Borzasztó ék gyalázatát veré fel
Az ember . . . a kiért fog hullni vére.

Az ember, a kiért e szent vér omlott,
Ma pásztorok s királyok hiv képében
Térdelve áll, s a porba hajló homlok
Ragyog hívó alázat szent fényében.

Ragyog hívó alázat és reménység —
De a királyból leszen majd Heródes
S a pásztorokból, hogy dühvel letépjék
Ruháját — golgothai bösz bakó lesz.

Ruháját golgothai bösz bakókéz
Letépi majd . . . ma még takargatjátok.
Karácsony Messiása — Megváltó lesz,
És utolér a messiási átok!

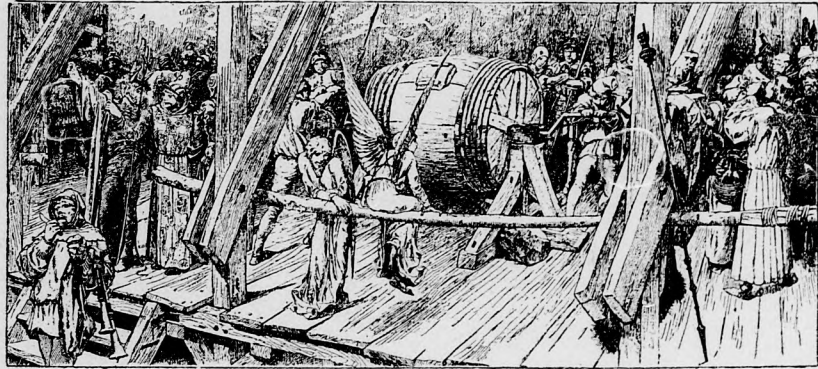
S mig utolér a messiási átok —
Csak zengjétek, csak énekelgessétek
A karácsonyi himnust . . . Im, reátok
Mosolyg a gyermek! Áldást! békességet!

Váradai Antal.

A régi karácsonyi misztérium.

Történeti kép a középkorból.

Megszoktuk, hogy napjainkban a templomot csupán imádság házának tekintjük a szentírás szavai szerint. Volt azonban idő, a mikor a templom többet jelentett a merőben imádság házánál: a szellemi és erkölcsi élet egyetlen középpontját. A híres francia történetíró, *Michelet* szép szavai igaz jellemzését adják a templomok rendeltetésének a középkor századaiban. «A templom — írja — akkor a nép valódi lakóhelye volt. A lakóház, a nyomorúságos viskó, a hova éjjel nyugalomra tért meg az ember, csak pillanatnyi hajlékaül szolgált. Valósággal csak egyetlen ház létezett, s ez az Isten háza volt. Nem hiú szó volt az, hogy a szentegyház a menedékhely jogával

Mennydörgés utánzása a szinfalak mögött.

birt; egyetlen menedékhely volt az valóban akkori időkben: a társadalmi élet egészen oda menekült. A templom századokon át nemcsak az Istentisztelet színhelye, hanem igazi érintkezési helye volt az embereknek és a polgári élet mindennapiasabb foglalkozásai is ott folytak benne.

Nem kell ezért csodálnunk, ha a középkorban, a II-diktól a XV-ik századig s még azon túl is, sajátos jeleneteknek válik tanujává a templom időről-időre, azokban a *liturgiai drámákban* és *karácsonyi misztériumokban*, melyekben a mai dráma első csiréit találjuk. Az utóbbi negyven év alatt tett irodalomtörténeti kutatások, főleg a francziák részéről, oly tökéletes és részletes adatait szolgáltatottak a középkori vallásos színjátékoknak, melyek különben majd minden népnél mivoltukban azonosak voltak, hogy azokból meglehetősen hű képét lehet rajzolni a régi karácsonyi misztériumoknak.

Rajzoljuk hát szegről-végre annak lefolyását.

Az ünnepek előtt összeül hat-hét előkelő polgára a városnak (legyen az Rouen, Verona, Sevilla vagy akár Buda, a dolog egyre megy) s felbátorodva a több év előtt tartott misztériumok általános sikerén, melynek emléke még ma is él a nép szívében, hogy a hanyatló vallásos érzésnek új tápot adjanak, elhatározzák, hogy új előadást rendeznek. Már is több előkelő polgár ígérte meg erkölcsi és anyagi támogatását; a régi díszletek és jelmezek nagyjára megvannak; nincs egyéb hátra, mint megbizni az egyetem valamelyik jeles és tudós tanárát, hogy írja meg a misztérium szövegét, valami tizezer verset, a mit kényelmesen fel lehet két napra osztani.

Mihelyt az engedelmet megszerezték s az egyház és hatóság hozzájárulását maguknak biztosí-

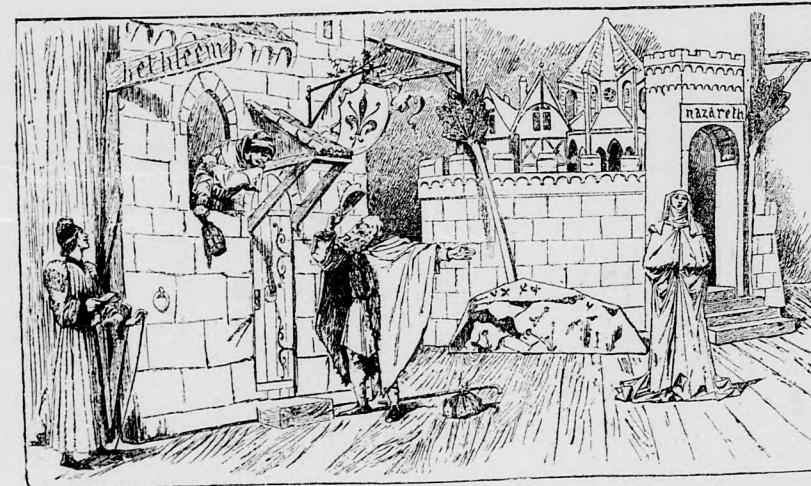
tották, a nagy tudományú doktor is nekiül és a maga konyha-latinságával rövidesen összetákolja a szöveget, nagyjára elődei munkája után, de jól megrakva Aristotelesből szedett idézetekkel. Kiosztják a szerepeket, melyek közül a főbbeket, az Atyaistent, Jézust, Szűz Máriát, a tizenkét apostolt, Szent Jánost, Heródest stb. magok az egyház főbb papjai vállalják magukra, kinevezik a *játszómestert* (*meneur du jeu*), a ki nem más, mint a misztérium írója, azután pedig megszervezik a körmenetet.

Ez a körmenet tulajdonképpen ünnepélyes felvonulás a város utcáin, s célja, felhívni előre a közönség figyelmét a rá váró nagy ünnepekre. Rendesen több nappal megelőzőleg ment végbe. Az utcák telve tolongó sokasággal, kik kíváncsian várják a menet közeledtét. Reggel nyolcz órakor megnyílnak a városház kapui, s mindenekelőtt kiugrat hat kürtös lovon, kürtjeiken koszorú, selyemszalagok a város színeiben és ezimerével,

utánuk jön a rendes városi kürtös s a kikiáltó, majd egy csapat rendfentartó katona és íjász. Következik gyönyörű ménen, fekete bársonyban, szürke, sárga és kék selyem ujjakkal két herold, kik a kihirdetést végzik, mögöttük jönnek ösvé-reiken kettesével a szereplő papok s végre utánok következnek, pompásan díszített csótáros lovon a játzómester, a tudós doktor, büszkén, sugárzó arccal, kezében kézírata. A lovas és gyalog polgárok sora zárja be a menetet, mely minden utcasarkon megáll, miközben a két kürtös háromszor tust fúj, s ékes versekben és egyszerű prózában tudtára adatik mindeneknek, hogy ez s ez napon nagy misztérium fog előadni, mindazok tehát, kik magokban kedvet és elegendő hangot éreznek, jelentkezzenek egy meghatáro-

azok az ünnepély színhelyén ütik fel ideiglenes bódéikat, hogy ellássák a mulatozó közönséget minden szükségessel. Két napon át nem nyílik meg a város bezárt kapuja, s hogy a polgárok biztonságban érezzék magukat, fegyveres őrk czirkálnak az utcákon s vigyáznak az üresen maradt lakásokra. A házak úgy az ünnepély fényének emelésére, mint a városba özönlő idegenek tiszteletére, szépen ki vannak világítva.

Reggeli hét és nyolcz óra között utoljára vonul föl a menet roppant néptömeg közepette az előadás helyére, mely természetesen szabad ég alatt folyik le. 78 főszereplő, 150 statisztá, ördögök és angyalok, élükön a *meneur du jeu*, az egyetem tiszteletreméltó magistere, s mindenfelől a kürtök, sipok, dobok, hárfák és réztányérok fülsike-

József és Mária megérkezése Betlehembe.

zott napon a templomban, a hol szerepeiket ki fogják jelölni.

A szereplők a papokon kívül a gazdagabb és szegényebb polgárságból, sőt egyszerű kézművesekből telnek ki. Szokás szerint az asszonszerepeket is férfiak játsszák, s a jelmezek, tekintet nélkül arra, hogy királyt vagy koldust takarnak, egyaránt fényesek, költségesek és mindennemű naiv anachronizmustól hemzsegnek. Képzeljük el, hogy az Ur isten a pápa jelvényeivel jelenik meg, a Keleti bölcsek az egyház misemondó ruháiba vannak bujtatva, rajtok a város ezimerével; maguk a pásztorok pedig a legtisztább XV-ik századbeli szabásban feszítenek, drága ékszerekkel, ujjak rakva gyűrűkkel.

Végre elérkezik a nagy nap, melyen a boltok becsuktnak, csak az élelmiszerek kereskedőknek és az italmérőknek nincsen munkaszünetjük,

titó zaja. A vásártér egyik oldalán emelkedik a szinpad, szemben vele, amphiteatrum-szerűleg körülfogva a tért, az ülőhelyek, legközepe a város előkelőinek fentartott diszpáholy, arany és bibor kárpitmenyезet alatt, ezimerekkel és virágokkal ékesen, jobbra és balra menedékesen emelkedő tribünök, s a szalmával behintett közökben a nagy sokadalom, a nép ingyenes állóhelyei. A mellett minden ablak erkély és házfödél tömve bábész néppel, melynek zsvajja csak akkor enged, mikor a tudós szerző előlépve megkezdí prologusát:

Silete, silete! silentium habeatis
Et per Dei Filium pacem faciatis.

A középkori misztérium szinpad berendezését, mint az újabb kutatásokból kitűnt, úgy kell képzelnünk, mint ama középkori festményeket vagy domborműveket, melyeknél *egymás fölytában*

látjuk jelenetve az emberi élet különböző szakait, vagy ugyanazon akezió időbeli fejleményeit, olyképp csoportosítva, hogy egyszerre legyenek áttekinthetők. A misztérium beosztása tehát ilyen: Közül a mennyország, jobbra vagy balra tőle, a szín egyik oldalán kezdődőleg Nazareth, Mária szülőinek házával. Közvetlen e mellett

Jön azután az istálló a jászollal, melynél az ökör és szamár sem hiányzik s elmés gépezet gondoskodik arról, hogy egy adott pillanatban a gyermek Jézus előtt térdre essenek. Az istállón túl a vámszedést, a nyáját őrző pásztorokat ábrázoló jelenetek következnek, majd Jeruzsálem a templommal, Heródes palotája, az aranyhajú

Lakmározás felvonásközben. A színpad és a nézőtér.

Betlehemet látjuk a vendégfogadóval és liliomos czégerrel, a hová József bekopogtat, hogy szállást kérjen Máriának. Sapkáját alázattal emeli meg az ablaknál megjelenő fogadós előtt, ki kezében lámpát tartva jelzi, hogy már késő éj van. Képünk a mindenütt jelenvaló tudós rendezőt is feltűnteti, elbújva a színpad mögé s készen arra, hogy a kezében levő írásból kisegítse az akadozó színészt.

Simeon, arimathei József, Nikodémus, Zakkheus házai és utánuk Róma, Apollo templomával, továbbá a Sibylla háza, a római császár terme és trónja s a Capitolium. Végezetül a pokol látható feltátott roppant száj alakjában, mely függönyvel záródik. Mindössze harmincz különböző hely négy városban: Nazarethben, Jeruzsálemben, Betlehemben és Rómában.

Mindezek a részletek gondosan és szépen fest-

vék s gazdagon butorozvak, bár meglehetősen kicsiny méretűek. Nazarethet például egy pár fal és egy kapu jelzi, a templomnak elég egy erkélyes pavillon, épügy Heródes palotájának is, melyben a nyitott ablakon át maga a trónon ülő Heródes látható, mellette fia, Antipater, s lábaiknál pánzelos, sisakos katonák. Legtöbb gondot a mennyország és pokol ábrázolására fordítottak; egy szépen sikerült mennyország valódi büszkesége volt a XV. század színpadi technikájának. Nem ritkán két emeletes alkotmány volt ez, az egész színpad felett kiemelkedve; felső része szabadon nyúlt a levegőbe s közepén egy aranytrón állt, kilövellő sugaraktól körveve. Itt trónolt az Ur, lábánál jobbra a Béke és Könyörület, balra a Jog és Igazság allegóriás alakjai. Az Ur fején tiara, jobbában kormánypálca, baljában a világgömb, rajta a keresztel, mint a világegyetem jelképe. A trón körül egymás fölé sorakozva kilencz sor angyal fehér albakban és stolákban, vállakra szárny ragasztva s mögöttük a zenekar láthatatlanul.

Négyszögletes toronyszerű alkotmány mutatja a poklot, melynek bejáratául undok, torzszzerű sárkányfő szolgál, benne pedig kürtök és kályhák, melyekből füst és láng lövell ki a szájon, szemeken, füleken és orrlyukakon át. Folytonos lárma és zakatolás tör elő mélyéből, melyet az ördögök dobbal, trombitával, mozsársütögetéssel és mindenféle zajos gépekkel idéznek elő. Lucifer és társai, farkas- és báránybőrbe burkolva, részint ügyesen utánzótt ökör- és juhfejekkel rémitgetik a nézőket, míg derekaikról csörgők és csöngettyük csilingelnek. Többen tüzes esóvákcal járnak-kelnek szüntelen, melyeket kedvteléssel lobogtatnak a sárkányfő szemein, orrlyukain át, s aprai és ügyesebbjei a legesudálatosabb ugrásokkal és torzpfákkal mulattatják a nézőt, úgy, hogy e pokol nemesak a háborzogató iszonyoknak, de a jóizü kacagtatásnak is állandó forrása. Még magának Szent-Péternek sem derogál egy őrizetlen perczben ellátogatni a kárhozat helyére s figyelmesen nézni, miként robbantják el a hatalmas vasgyűrűvel átpántolt faágyút, miközben meg sem hallja a rendező professzor szigorú hangját, mely helyére szólítja. Másutt ismét lézengő angyalok csoportosulnak a kavicsal telt hordó körül, melynek forgatása dübörgő zajjal vegyül az általános zsvajba. Ezeknek a látványosságoknak előkészítésében különösen sok leleményt és ügyességet tudtak kifejteni az az időbeli mesteremberek, kik egyszersmind a szín-

pad földalatti világát is csodálatos gépekkel, sülyesztőkkel tudták berendezni.

De lássuk tovább az előadást, melyet a prologus nyitott meg, alkalmat adván a szerzőnek a bibliából, Vergiliusból, Szent Tamásból, Boethiusból vett bölcseségekkel fűszerezett hosszú verses beszédben magyarázni meg darabja célját, erkölcsi tanulságait és cselekvényét. Erre Bálám szerepének alakítójához fordul, jelt adván a játék megkezdésére. Bálám előre üget szamarán, elmondja verses jövendölését s példáját követik Dávid, Ezsaiás, Jeremiás, Ezekiel és Dániel próféták. Ennek befejeztével mindegyik prófétát megragadják az ördögök és pokolra hurezolják. Jó egy Sybilla is és szintén megjósolja az ember fiának eljövételét s az utolsó itéletet. Egy más képben Ádámot látjuk sorsa felől panaszkodni, majd a menny táru fel, melynek csarnokában a négy erény jelképezője vitatkozik kissé hevesen az emberi nem sorsa fölött, úgy, hogy utoljára a Békének kell a többit esendire intenie. Végül elhatározzatik az emberiség megváltása Isten fia által. Miután még az angyalok kara magasztalja az emberiségnek bűneiből való megváltását, s a hegedűk, hárfák és orgonák lágy

Gáspár, a keleti bölcsék egyike, fiával, mint apróddal.

zeneje szolgáltat hozzá kisérertet, előlép újra a játékrendező s bejelenti a félórai szünetet, mely alatt kiki kedvére ehetik és ihatik. Evés után már csak egy rövid verses beszéd következik, mir e a misztérium az angyali üdvözlettel folytatódik és az fejezi be egyszersmind az első napi programot.

Másnap a színjáték Augusztus népszámlálásával veszi kezdetét, minek következtében József elhagyja Nazarethet és Betlehembe menekül. Fellép Ludin és Anathol pásztor is és mókázásaikkal, mesélgetéseikkel mulattatják a közönséget, minek végeztével pásztoralokat énekelnek. Utánok József és Mária lép az istállóba. József búslakodik sorsukon, ám a szűz lemondóan felel: «Istennek úgy tetszik». «Hej — folytatja József — hol vannak azok a rengeteg paloták, azok a szépen épített tornyok? Milyen szégyenesen kell itt laknia Isten fiának!» Mária pedig felel: «Istennek úgy tetszik». József újra átveszi a szót: «Hol vannak azok a szép tarkára festett csarnokok, melyekre nézni is öröm?» És József minden példálózására, melylyel az aranykárptos ternek örömeit vázolja, Mária felelete ugyanaz: «Istennek úgy tetszik».

E közben Jézus is megszületik, az angyalok mennyei karékkal üdvözlök, a pogány templomok bálványai összeroskadnak s a pokol kitérte torkát, hogy eláraszsa a világot ördögeivel. Lucifer azt kérde Asmodeustól, mi ujság a hamis istenekről s az ördögök tomboló dühe tüzet és kénkövet okádva toporzékol az ágyuk és a pokoli gépek rettentő lármája közepette. Azután jönnek a keleti bölcsek ajándékokkal, s a misztérium Rómában végződik Augusztus áldozatával, melyet a Sybilla tanácsára hoz a Szűzanya képeinek.

Ezzel a menet zárt sorokban indul vissza a templomba, hol ünnepélyes Te Deummal adnak hálát Istennek a misztérium sikerültéért, melynek emléke még sokáig fog visszhangzani a nézők és szereplők szíveiben.

Lucifer alakja Dantenál és Miltonnál.

A «Tanulók Lapja» számára.

5

Ime egy szellem, a ki a nagyszerűség minden sajátját bírja; jellemébe még be sem pillanthattunk, s máris lebilincseli képzeletünket, s magával ragad. Nem foglalják el figyelmünket képletes dolgoknak feszegetései: s nem jut időnk mindent aprólékosan megvizsgálni, mert Sátán szólni kezd, s halljuk, mint szól ő myriádnyi pártütő, bukott angyal helyett. Egy percz alatt átértjük egész jel-

lemét; ebben rejlik természetes volta; — ha ugyan földi dolgokon kívül valamit természetesnek lehet mondani. Az egyszerű jelleme a leg-tökéletesebbek: látjuk ezt Sátánban is. Rögtön tudjuk: hányadán van; mit kíván tenni, s jellemehez méltóan, következetesen mit tehet? Megragad azon fenkölt büszkeség, mely egész lényén elárad. Vak elszánásában mintha a kérlelhetetlenül tomboló fergeteget látnók, mely nem retten meg attól sem, hogy fejével rohanjon a meggyőzhetlen mennyboltnak. Tudja végeztét, hogy Istent le nem küzdheti; ha magára marad is; de tudja egyszersmind, hogy mint szellem, lénye meg nem semmisíthető, s hogy fájdalmak szellemalakban nem gyötörhetik; — innen meríti bátorságát öntudatát. Büszkesége megtörhetlen, mert maga körül látja a fél mennyet; s hatalma elbizottá teszi. Nem hisz abban, hogy fénye vesztett erejéből; még mindig tündöklőnek véli ruházatát. Előbbi dicső sorsa, hogy Isten után az első volt a mennyben: fenhéjazó gögre készíti, mely — bármily keserű csapás sújtsa is — el nem hagyja őt. Czélt tűz ki maga elé, s nem nyugszik, a míg nem teljesíti; tehát büszkeségén, rátartóságán kívül tetterő és kötelességtudat s önértet is lakoznak benne. S mindezekon kívül meg nem semmisíthető hatalommal is rendelkezik. Tud alkalmazkodni nagy céljaihoz: alakot cserél, a hol szükségesnek tartja; midőn Urielt félrevezeti: ifjú angyal képét ölti magára; midőn az első emberpárt elesábitja, kígyótestet vesz fel; vagy varangykülsőt, midőn Éva füléhez lopózik. S mikor egy angyalsapat vezetője, ott meglelve,

... az ekként elmerültet
Lándzsájával érinté könnyedén,
S mert égitől érintve a ravaszság
Valóalakját kénytelen felölti,
Rajt kapva, meglepetve felszökik.
Mint a mikor a közelgő háborúra
Halomra gyűjtött kénés por közé
Egy szikra ugrik s a fekete mag
Lobbanva, gyújtva szerterobban: úgy
Szökött fel önalakjában az ellen.

(IV. 822—830.)

Végzete sem saját alakjában éri el, mert azzal együtt jár a hatalom is. Mikor sikerült csábitó útjáról visszatérve, a Pokolban előadta művét:

... megállott egyidőre, várva
A közhelyeslést s tapsvihart, fület
Hogy jóllakassa. De ellenkezőt:
Számálhatatlan nyelvek ündök és
Egyhangú püsszegését hallja... (X. 501—505.)

Bámúlt, de nem soká; mert önmagán
Jobban elámúl immár; arczulatja
Soványnyá és hegyessé élesül,
Bordáihoz tapadnak karjai,
Lábszárai összefonódnak, aztán
Földre terül — egy szörnyeteg kígyó;
Küzd, hasztalan: nagyobb erőt ural.
Bűnhődik az alakban, melyben a bűnt
Elköveté, a mint ítélve lön. (X. 507—515.)

Ez kétségen felül megrendítőbb sors a merev, tehetetlen gyöttrésnél, s méltóbb is Luciferhez, mint a mit Dante mér reá. Minden visszatetsző volta mellett is megindít keserű sorsa, mely eléri midőn a mindenható hatalom örök kárhozattal sújtja; úgy, hogy szólni sem igen tud:.. Háromszor kezd a szóhoz,

Háromszor fojtják könnyek el, minőket
Csak angyalok sírhatnak, míg beszéde
Köny s zokogás közt útját megleli.
(I. 599—602.)

A tettekreesség, az erő és öntudat az, a mi megérint Milton Luciferében; mert bár nagyszerű alakjában gyönyörködünk, emberi sajátosságok nélkül érthetetlen festmény vagy szobor gyanánt tűnnék föl előttünk; ha még oly színekben pompázó volna is külseje. Életet keresünk a túlvilágon is, oly életet, a mely emberileg is felfogható; keressük a gondolkodást, a mely öntudatot érlel, terveket, eszméket kovácsol s tette serkent. S midőn Sátánnal együtt az ész minden fegyverével magunk is megkísértjük az isteni hatalom igazságosságának gránitoszlapait megdönteni: Luciferrel együtt be kell vallanunk, hogy az lehetetlen.

S így aztán sokkal mélyrehatóbb erkölcsi erővel vagyunk kénytelenek beismerni emberi voltunk gyöngeségét, tehetetlenségét, mintha erő és tehetség nélkül a nagy tettek feltétlenül hódolunk az örök törvények előtt. Egy az isteni hit üdvösségéről meggyőződött új hívő kilenczvenkilencz vak követőnél többet ér Krisztus egyházában.

Van erkölcsi czélzat, vagy öntudatosság Dante Luciferében is; de jellemet csak Milton Sátánja tár elénk. Egy-egy lelki mozzanat megrázkódtatás minden fázisa világosan, érthetően elvonul előttünk, midőn Sátán terveit készíti; s midőn minden ereje, hatalma és nagysága daczára is bukni kell; sorsa valóban tragikus színezetet nyer; s végzete nemcsak erkölcsi tapasztalatokkal gazdagít, hanem megrendít s le is sújt, s egyszersmind int is a hitben való állhatatosságra.

De ne vonjon ez le Dante értékéből semmit is. Művészete nem veszt értékéből azáltal, hogy egy tökéletlen, sőt tán hibás alakot is rajzolt; habár Miltont inkább ily jellemrajzoló ereje s fensége tette is nagygyá. S a mint elnézzük Dante ragyogó képein ez egy sötét pontot: úgy Milton sok hibáját is megbocsáthatjuk nagyszerűségének s költőiségének szépségeiért. Jellemzetes és sokszor tökéletes ő is, mint Dante, minden apró vonásban; s ha sokkal erősebb szenvedélylyel tükröződik is benne az angol természet, mintsem a «Divina Commedia» szerzőjében az olasz rajongás: nevük egyképen nagy és ünnepelet és művészetük elvitathatlanul a legmagasb fokon áll. S lehet, hogy Dante tisztább, nemesebb s közvetlenebb politikai s egyéni czéljaiban, s ebből folyólag költészetében is: de azért Milton is megérdemli azon tisztes magaslatot, melyre őt oly méltán helyezik. Költői egyénisége csak oly nemes, mint nagy társáé, úgy, hogyha sorsa szomorúbb is: rokonszenyünkre, sőt elismerésünkre bizton számíthat, mégis, akárcsak, mint (költői szempontból) Lucifere, kiről Taine — mintha csak Milton egész költészetéről szólna — oly találóan jegyzi meg: «hatalmas, mert méltó rá, s erejében bár gyöngébb, de magasabbra emeli nemessége, — mert a szenvedő függetlenséget eléje teszi a boldog szolgaságnak!»

Halmi Gyula.

Miért csillognak a csillagok?

A «Tanulók Lapja» számára írta Goldziher Károly.

Ezt irhattam volna e kis czikk élére: Miért nevezi a magyar ember a csillagot csillagnak? Erre nyilván az a felelete minden nyelvtudósnak: mert a csillag csillog; de hogy miért csillog, arra a természettudós bir megfelelni. Ép ez idő szerint állította fel erre vonatkozólag egy híres amerikai csillagász, See érdekes elméletét, melyet e helyen röviden ismertetni akarunk.

Ezen igazán köznapi jelenség, melyet mindenki minden este oly szépen megfigyelhet, eddig alig talált tényleg elfogadható tudós magyarázatra. Leginkább azt szokták emlegetni, hogy a csillogás sokszoros sugártörés eredménye, mert a fénysugár ily óriási pályák alatt folyton változó hőmérsék, légnymomás és nedvesség hatása alatt áll. Ámbar e változások a fény nagy sebessége miatt igen gyorsan következnek be, még sincs ezáltal a csillogás azon állandó volta egészen megmagyarázva, melyet megfigyelhetünk.

See elméletét arra alapítja, hogy egy újfajta

lég-hullámzást vesz fel. Hogy erre mi jogosultsága lehet, bizonyítja az, hogy igen pontos távcsövekben tényleg észlelhető ily lég-hullámzás, sőt sok esetben oly mértékben, hogy már pusztán megfigyelés által is megszámlálhatók. A hullámok és a csillóság közt továbbá azt az érdekes összefüggést találhatjuk, hogy körülbelül e kettő bizonyos meghatározott időközökben egyenlő számú. Így See 10 mp. alatt 22 csillogást és ugyanennyi hullámot számolt össze. Ez már azért is érdekes tény, mert dacára azon óriási távolságoknak, melyek a különböző csillagokat egymástól elválasztják, a talált számok mégis ugyanazok maradnak. Így annak, hogy e számok az egész égboltozatra nézve ily állandóságot mutatnak, okvetlen valamely állandó tényező, See szerint a lég-hullámzás az oka.

Új hypothézisek csak akkor válhatnak elméletté, ha azok kellőleg általánosítva vannak, vagyis kivételt képező eset nem létezik. Hogy magyarázhatók tehát a következő ellenvetések: A csillóság erőssége különböző helyeken más meg más, sokszor nem is látunk csillogást és ekkor az égboltozat egész setét. E két kérdést esetleg See hypothézise sem zárja ki; mert a lég-hullámok okvetlen függnék a levegőtől magától; a hol és a mikor tehát ez változik, okvetlen a levegő hullámzása is megváltozik. Sokkal nehezebb pontra jutott azonban See, mikor észbe vette, hogy vannak csillagok, melyek nem csillognak: még pedig a *bolygók*. E ponton akadt meg eddig minden gondolkodás és ha See érdemeit méltatjuk, emeljük ki, hogy ő ezt a nehéz kérdést elméletével fényesen oldja meg. Hogy valamit lássunk, a feltétel az, hogy a tárgy kisebb legyen szemünk pupillájának 5 mm. nagyságú átmérőjénél. A lég-hullámokat láthatjuk, mert ezek 2 mm. kisebbek, hasonlóképp az állócsillagok csillóságát, mert ezek látszólagos átmérője még a hullámok hosszánál is kisebb. A bolygók átmérője azonban a lég-hullámok hosszánál jóval nagyobb és így ezek nem hathatnak a csillag egész terjedelmére és ennek folytán a csillag nem csilloghat. See állítását mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy a bolygók egyes részei távcsövel nézve tényleg csillogást árulnak el, sőt sokszor ez oly zavart hoz a látásba, hogy a csillag egész eltorzítva jelenik meg előttünk. Elég sokszor panaszkodnak e felett azok, kik a Mars bolygót legújabb tanulmány tárgyává tették.

Minden új hypothézis ellen sok ellenvetés lehet. Az első időben sem az eszközök, sem a megfigyelések nem lehetnek annyira fontosak, hogy az elmélet tökéletesen általánosítva álljon előttünk. Ha egyelőre el is fogadjuk See elméletét, mégis egy fontos kérdést vetünk fel, melyre eddig még ő sem felelt meg: hogy keletkeznek azok a lég-hullámok, mi okozza őket és nincs-e nekik más hivatásuk is, minthogy a magyar csillag szó jogosultságát végre ténylegesen megokolják?

IRODALOM.

A karácsonyi könyvpiacra újabb a következő könyvek jelentek meg:

Gyula bácsi, a mesemondó, fényesen illusztrált díszmunka, nagy negyedréte alakban. Hat kis mese van benne, Löschinger Hugó eredeti rajzaival. Ára 4 frt.

Donászy F.: Életünket és vérünket, regényes korrajz Mária Terézia királyné korából, számos díszes kivitelű és korhű képpel. 482 lap. Ára 4 frt.

Bárány Orczy Emma: Régi tündérmesék. Nálunk szokatlan fényes kiállításban, igazi költői hangon, gyöngéd színezésben, finom enyelgő hangon elmondott játsszi mesék, melyeket szerzője angolból ültetett át. Ára 3 frt 50 kr.

Kemenczy Kálmán: Tengeren innen—Tengeren túl, harmincznyolcz mese, szépen illusztrálva, díszes vászonkötésben.

Benedek Elek: Galambok. Húsz kis történet a Benedek Elek ismert keresetlen hangján, egyszerű elbeszélő tonusában előadva. Főleg fiatal lányok számára alkalmas kötet. Ára 3 frt.

E munkákra még rendszeres ismertetésben visszatérünk.

Új nyelvmélek. Az Akadémia nyelvtudományi osztályának legutóbbi ülésén érdekes felolvasás volt. Szinnyi József bemutatta *Varju Elemér* ismertetését egy a XIV. század első évtizedéből származó latin prédikáció-gyűjteményről, melyet Varju egy vidéki könyvtárban fedezett föl. A kódex arról nevezetes, hogy lapszélein 15 sornyi magyar szöveg van, még pedig rímes sorok. A 15 sornyi töredék nyelvméleink között a *Halotti Beszéd* után korra nézve a második, *Königsbergi Töredék* csak utána jó; mint vers pedig a legelső. Mutatóul közöljük a Krisztus kinszenvedéséről szóló verset:

Vunun tonohu ananac arulatia
Nemzetui nepnech vadulatia.
Jerusalem warasanac tistes fogadatja
Isten fianoch artatlonsaga
Halalanoch scidalmos quina
Bodug ascunnak scemehel latatia

(Önnön tanítványának árulatia, nemzeti népnek vadulatia. Jeruzsálem városának tisztés fogadatja, Isten fiának artatlansága, halálának szidalmas kínja, boldogasszonyának szemével látatja.)

Krónika.

- December 17. 1800. Czuczor Gergely szül.
 * 1551. Megölték Martinuzzi Fráter Györgyöt.
 * 18. 1779. Faludy Ferencz +
 * 21. 1801. Gvadányi József gróf +
 * 24. 1837. Erzsébet királyasszonyunk szül.
 * 26. 1875. Kemény Zsigmond báró +
 * 29. 1606. Bocskay István +
 * 30. 1796. Wesselényi Miklós báró szül.

AZ ISKOLA VILÁGÁBÓL.

Növendék-hangverseny. A Reform zeneiskola két havi fennállása óta, vasárnap délben tartotta első növendék-hangversenyét a ref. főgimnázium dísztermében. A debüt kitűnően sikerült és e mai hangverseny fényes bizonyítékát adta a lelkiismeretes és buzgó tanításnak. A gondosan összeállított műsor minden egyes száma megnyerte a nagyszámú előkelő közönség tetszését. Legjobban megtapsolták a 10 éves

Krausz Laci bátor és tiszta hegedűjátékát, valamint Tóth Kálmán 2 hónapos teljesen kezdő hegedűs zeng-zetes játékát. Nagyon tetszett a még csak két hónap óta tanuló czimbalomnövendékek játéka is.

Csongor és Tünde az iskolában. Az iskolai színelőadásokról felhozott iránygondolatainknak szép megtestesítését nyújtotta a *szekesfehértvári főreáliskola* derék önképzőköre, mely december 8-ikán Vörösmarty dicsőséges emlékére nyilvános ünnepélyt rendezett. Igen nagy sikert értek el azzal, hogy az örökszép «Csongor és Tünde»-ből előadták a híres két harmasúti jelenetet. Csongor szerepét Révész Elemér VIII. o. t., Balgát Szabó Lajos VI. o. tan. a tudósát Schützer Béla VII. o. tan., a fejedelmét Kuthy Ernő VII. o. t., a kalmárát Hoffmann Jenő VI. o. t. adta. A megnyitó beszédet Arnstein Kornél VIII. o. t. alnök tartotta; Bory Jenő előadta Antonius beszédét Julius Cæsar fölött; Magyar Pál és Reitmann Nándor VII. o. tanulók Brahmás magyar tánczeit játszották; Bernstein Győző (hegedűn) és Reitmann Nándor (zongorán) előadták «Bihari érzélgő»-jét Zsadányitól; az énekar szép népdalokat énekelt; Oszterreicher Lajos zongorakiséret mellett szavalta a «Hontalant», melyet Elbert Imre melodramatizált, ezután Hajnal Sándor szavalt egy részletet «Lear király»-ból, végezetül az énekar a Szózatot énekelte. — Izléssel és ügyesen egybeállított tárgysorozat.

Dugonics emlékezete. A szegedi főgimnázium ifjúsága minden esztendőben kegyelettel szokott megemlékezni Dugonics Andrásról, a város nagy szülötéről. Így az idén is. Testületileg vonult ki a költő sírhelyéhez, melyre koszorút helyeztek, november 20-ikán pedig az önképzőkör megtartotta ünnepét, mely Dugonics működésének valóságos tükré volt. A kör elnöke, Schütz Antal felolvasást tartott; Simon K. VIII. o. t. Kovács Jánosnak «Dugonics» című költeményét szavalta; Gönczy L. VIII. o. tan. «Dugonics magyar nemzeti jelleméről» olvasott fel; Sőreghy M. VIII. o. t. Szász Károlynak a Dugonics-szobor leleplezésére írt ódáját adta elő; Pekl M. a költő legkiválóbb drámáját, «Báthory Máriát» fejtegette, nyomban ezután Traum Péter VIII. o. tan. e drámából részletet adott elő; Mihályfi László VIII. o. t. «A tudakosság könyveit», Szabó S. VII. o. t. az «Etelkő»-t és Márki Imre VIII. o. t. a «Példabeszédek és jeles mondások» című művét ismertette. Ezt nevezzük aztán alapos és derekas emlékünnepek! A hallgatóság szegrül-végre megismerkedhetett a lángbuzgalmú szegedi barát írói egyéniségével.

FEJTÖRŐ.

Rovatvezető: Csizsár József.

Számtani kérdés:

A 81 számot algebrai művelettel három részre kell bontani, a melynek aránya 2:3:4.

Földrajzi kérdés:

Melyik négerállam az Afrikában a Viktoria-Nyanza körül, a mely angol fenhatóság alatt áll? Élén a király áll, melléje három főnök van rendelve, kik őt főhivatalnokokkal a nagy tanácsot alkotják, mely az országot kormányozza. Mi a fővárosa?

Történelmi kérdés:

Ki volt az a római császár, a kit a pannoniai légiók császárrá kiáltottak ki? Megverte Poscenius Niger, később pedig Modius Albinus ellencsászárokat. Harczolt a parthusok ellen.

Természetrajzi kérdés:

Melyik növény az és melyik rendbe tartozik, a mely magasra megnő; levelei szalagalakúak? A szár tetején sok apró virág van, de ezekből nem, hanem a szár oldalán lévő virágokból fejlődik a gyümölcs.

Vegyteni kérdés:

Mi a neve és képlete azon növényi alkaloidnak, a mely előfordul a szt. Ignác-babban, hamis angostura kéregben, de különösen nyilmérgekben? Szín és szag nélküli, keserű ízű, jegecezes, erős méreg.

Képrejtvény.

Az ezen számban közölt rejtvények megfejtőinek névsorát az 1899. évfolyam 2. számában teszszük közzé és közöttük (egy helyett) két értékes könyvet sorsolunk ki.

Megfejtési határidő 1898. december 30.

SZERKESZTŐI TELEFON.

L. G. Bpest. Besoroztuk Meleg üdvözlét. — T. D. Szombathely. *Buridan* számára arról nevezetes, hogy addig válogatott az elébe tett kétféle takarmány közt, míg éhen veszett. — Emilia. A leghíresebb nőiörök gyanánt a francia Seigny és Staël asszonyokat, meg Sand George-ot, az angol Elliot George-ot, a német Marlitt Emiliát, a svéd Flygare Carlént és az olasz Serao Matildot nevezhetjük meg. — K. H. Előre is meg voltunk arról győződve, hogy ön jóhiszeműen járt el. Ha verseit a papirkosárba teszszük is, önt magát kedves hívünknek valljuk. Meleg üdvözlét. — P. V. Bpest. Sok olyan fiatal embert ismerünk, ki a középiskolából kikerülve, mint egyetemi hallgató is járhatja megszokott kedves «T. L.»-ját.

A «Tanulók Lapja» 40. számában közölt 7891

vastechnikai eszközök

megrendelhetők

IVÁNKOVITS KÁLMÁN

BUDAPESTEN,

Soroksári-u. 31. sz. a. levő vas-, szerszám- és vasárú üzletében.

☛ Kívánatra árjegyzéket bérmentve küld. ☛

Bélyeggyűjtők figyelmébe.

Faludi Zsigmond levélbélyegkereskedő Budapest, VII., Erzsébet-körút 28.

Kivonat a nagy árjegyzékből.
 Minden sorozat csak különböző levélbélyegeket tartalmaz.
 7926

drb	fillér	drb	fillér	drb	fillér
10 Aegyptom	30	5 Guatemale	35	6 Perzsia	40
15 Amerikai Egyes.	30	3 Hawai	40	10 Portugál	25
3 Azores Vasco.	35	4 Hongkong	25	7 Queensland	25
4 Barbados	25	10 Japán	20	3 St. Lucia	40
5 Bolivia	35	5 Jöreményfok	15	6 Transvaal	35
10 Brazília	35	5 Natal	40	3 Trinidad	12
5 Görögország Olymp.	20	8 Nyugat-	35	5 Tunis	35
3 Grenada	20	Ausztrália	30	5 Victoria	10

Nagy képes árjegyzék levélbélyegokról, bélyegalbumokról, képes levelezőlap-különlegességekről stb. ára 30 fillér. 2 koronán felüli rendelésnél árjegyzék ingyen és bérmentve.
 ☛ Vidéki megrendeléseket nontosan és gyorsan eszközölök. ☛

HATODIK ÉVFOLYAMUNK.

Kedves hiveink! Az újesztendő küszöbén állva, jövő év folyamunkról óhajtunk veletek egyet-mást közölni. Teszszük ezt annak a viszonynak bizalmaságával, mely régi jó ismeretség folytán szilárdult meg közöttünk.

Hatodszor kopogtat be majd hozzátok ezúttal a *Tanulók Lapja*. Fogadjátok most is, mint szív szerint való jóbarátot, mint kedves tanácsadót, ki gyönyörködtetni és tanulságot adni akar, ki gondolatokat ébreszt és irányokat jelöl elétek!

Haladunk irányunk régi nyomain, friss erővel és új, meglepő eszközökkel. Szemünk egyre ott lesz az ifjúság mozgalmas életén és időink változatos folyásán, meg tudván lelmi ama kapcsolatokat, melyek a kettőt egybefűzik. Nem akarunk merőben holt olvasmány-tömeget adni, de igenis eleven, aktuális folyóiratot, mely a szó legszorosabb értelmében a magyar ifjúság szaklapja!

Lapunk anyagi részéről hazánk első irodalmi intézete, a *Franklin-Társulat* gondoskodik. Hogy mit nyújtottunk az 1898. évben, arról az egész, egy kötetű fűzött évfolyam tanúskodik. Forgassa ezt végig bárki, el kell mondania, hogy ily kiállítás és illusztrálás nem adott még ifjúsági lap Magyarországon! A hatodik évfolyam e tekintetben sem marad az ötödik mögött.

Programmunkról szólván, első renden új intézményünkről kell megemlékeznünk, melynek élvezetében előfizetőink mihamar részesülni fognak.

A Diákok Világpostája

már mint eszme, nagy sensatiót keltett hiveink közt. Tudakozódó leveleikben az elragadtatás hangján írnak erről. Most már közel az időpont, hogy külföldi kollégáikkal a mi révünkön levelezhetnek és így az idegen nyelvekben tökéletesíthetik magukat. Szétementek e tárgyban leveleink *Anglia*, *Franciaország* és *Németország* jeles középiskoláinak igazgatóihoz. Most várjuk az eredményt, mely széles körök érdeklődésére tarthat számot.

Érdekesebbnél érdekesebb olvasmányok várják a közlés sorát. Nevezzük meg mindenekelőtt *Verne Gyulának* legújabb alkotását, melynek címe

A felséges Orinoco.

A *«Cynthia»* hajótöröttjé-nek és a *A jégshymx*-nek méltó társa lesz ez és szintén a mi lapunkban lát először napvilágot magyarul, *Roux*-nak szép illusztrációival.

Vele együtt kezdjük meg *Teveli Mihálynak*

Báránfelhők

czímű megható elbeszélését, szép képekkel. Említsük meg, hogy *Gaul Mózes*, a magyar ifjúság kedves írója

érdekesítő diákregényt irt a *«Tanulók Lapja»* számára, melynek címe

A kenyér és becsület.

Solymossy Sándortól, a *«Nagykőrösi királyjárók»* és *«Gellért püspök»* előttek jól ismert szerzőjétől pedig ismét *történelmi elbeszélést* fogunk hozni.

Eszthetikai és irodalomtörténeti fejtegetéseket bőségesen közlünk, nagy súlyt helyezünk természet-tudományi rovatunkra, e mellett pedig — felkarolva a hasábjainkon annyiszor tárgyalt mozgalmat — *művészeti* rovatot nyitunk. Nem feledkezünk meg végül *irányezikkek*ről sem, ezen ifjúsági *«vezércikkekről»*, melyek annyi irányeszmét vetettek föl és hirtettek el a diákság közt.

Mindjárt az év elején az eddigieknél nagyobb szabású

irodalmi pályázat

hirdetünk, értékes könyvjutalmakkal, nemes vetéledésre szólítván az ifjakat.

«Az iskola világából» nevet viselő rovatunk ezentúl is hű tükre lesz az ifjúság szellemi életének, az önképzőkörök tevékenységének. *«Fejtörő»* feladatokat minden szám ad fel; a megfejtők közt értékes könyvet sorsolunk ki. Szorgalmas önképzőköri tudósítóink szintén könyvjutalmakban részesülnek. A pályázati jutalmakkal együtt kiadóhivatalunk ez évben mintegy 100 jutalomkönyvet küldött szét előfizetőink közt, közel 300 forint értékben.

«Szerkesztői telefon»-unk mindenféle kérdésekre szíves örömet ad felvilágosítást.

Kedves hiveink! Kérünk benneteket, karoljátok fel a *Tanulók Lapját* továbbra is szeretettel és lelkesedéssel! Pártoljátok oly mértékben, mint a külföldi ifjúság teszi azt a maga lapjaival, melyeknél a *Tanulók Lapja* bizony jelen állapotában nincs alacsonyabb színvonalon! *Mutogassátok, ismertessétek ott, a hol talán még nem ismerik, juttassátok be ifjúsági egyesületeitekbe, önképzőkörökbe, hangsúlyozzátok, hogy ez a magyar ifjúság igazi orgánuma és egyetlen számottevő lapja! Toborozzátok új előfizetőket: buzgalmatokat anyagilag meghálálja a kiadóhivatal és erkölcsileg a szerkesztőség, mely a fokozódó pártolás hatására alatt mindent elkövet, hogy szépet, újat, hasznosat adjon. A *Tanulók Lapja* ára — a negyedévi 1 frt 20 kr. — valóban oly olesóra van szabva, hogy a szegénysorsú ifjú is megrendelheti a Franklin-Társulatnál.*

Jó szívből köszöntünk benneteket és veletek együtt azt kiáltjuk: *«Fel a munkára!»*

A Tanulók Lapja szerkesztősége.